

Informatieblad voor zorglandbouwsector over veranderingen in zorgstelsel

Informatieblad voor zorglandbouwsector over veranderingen in zorgstelsel

De diverse veranderingen in het zorgstelsel hebben ook consequenties voor de zorglandbouwsector. Het kan betekenen dat bepaalde cliënten die voorheen in aanmerking kwamen voor een AWBZ-indicatie en daarmee van een zorgboerderij gebruik maakten, (vanaf uiterlijk 2010) geen of minder indicatie krijgen ten opzichte van voorheen. Anderzijds bieden de veranderingen ook nieuwe kansen voor zorgboerderijen.

U gaat met uw zorgboerderij natuurlijk graag goed voorbereid 2010 in. De Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO) wil hier met Arvalis en LTO Noord Advies een bijdrage aan leveren. Zij hebben tenslotte professionaliteit van zorgboerderijen hoog in het vaandel staan. Daarom zijn in dit informatieblad de belangrijkste zaken voor zorgboerderijen op een rij gezet:

- De recentste veranderingen in het zorgstelsel waar zorgboerderijen consequenties van kunnen ervaren;
- De mogelijkheid dat cliënten, die tot op heden van de zorgboerderij gebruik maken, door herindicering niet of minder naar de zorgboerderij kunnen in 2010;
- Op welke gronden nieuwe cliënten in aanmerking komen voor een indicatie Begeleiding, waarmee zij desgewenst naar een zorgboerderij kunnen gaan;
- Wijzen waarop vanuit de zorgboerderij is in te spelen op de veranderingen in het zorgstelsel;
- Tarieven voor dagbesteding vanuit de AWBZ in 2010, welke ook gelden voor veel cliënten die van een zorgboerderij gebruik maken.

Deze kennis van zaken helpt u om deskundig en succesvol te ondernemen met uw zorgboerderij. Het wordt dan ook sterk aangeraden om de tijd te nemen voor het aandachtig doornemen van dit informatieblad met veel relevante doch complexe materie. Tussendoor treft u diverse tips en ideeën.

Veranderingen in het zorgstelsel

De voornaamste recente veranderingen in het zorgstelsel zijn:

1. Mensen met een lichte beperking kunnen vanaf 1 januari 2009 geen aanspraak meer maken op de AWBZ (met uitzondering van wanneer sprake is van een bepaalde overbelasting van de thuissituatie). Het is de bedoeling dat zij ergens anders opvang vinden. Dat kan bijvoorbeeld bij de gemeente zijn, in het onderwijs of bij jeugdzorg.
2. De functies Ondersteunende Begeleiding (OB) en Activerende Begeleiding (AB) zijn vanaf 1 januari 2009 uit de AWBZ verdwenen. Hiervoor is een nieuwe functie Begeleiding in de plaats gekomen. Mensen met een matige tot zware beperking kunnen vanaf 1 januari 2009 minder dagdelen begeleiding toegewezen krijgen, aangezien er een maximum is gesteld aan het aantal uren AWBZ-begeleiding.
3. Mensen met een beperking die intramuraal verblijven krijgen vanaf 1 januari 2008 een herindicatie naar Zorgzwaartepaketten (ZZP's). De zorgzwaartebekostigingsystematiek is vanaf 1 januari 2009 ingevoerd en wordt per januari 2010 volledig doorgevoerd door te gaan werken met de nieuwe prestaties en prijzen.

De eerste twee punten zijn als gevolg van de pakketmaatregel AWBZ. De inhoud van de nieuwe functie Begeleiding (zie ad. 2) lijkt op de oude functies OB en AB, maar er zijn ook verschillen. Sommige dingen vallen er niet meer onder, zoals participatieactiviteiten. Voorbeelden hiervan zijn meegaan bij hobby-activiteiten en meegaan bij moeilijke gesprekken. Maar ook dagbesteding omdat de cliënt andere mensen wil ontmoeten. Dagbesteding voor cliënten met een matige of zware zorgvraag maakt nog wel onderdeel uit van de AWBZ.

Herindicering cliënten met indicatie OB en/of AB in 2009

De indicatie van cliënten voor OB en/of AB, waarover het merendeel van de zorgboerderij-clieënten beschikt, is vanaf 1 januari 2010 niet meer geldig. CIZ beoordeelt daarom in 2009 of deze cliënten in 2010 in aanmerking komen voor de nieuwe AWBZ-functie Begeleiding. De nieuwe indicatie kan voor de cliënt tot gevolg hebben dat hij/zij:

- Nog steeds begeleiding krijgt uit de AWBZ en er niets verandert;
- Wel begeleiding krijgt uit de AWBZ, maar minder uren of dagdelen per week;
- Niet in aanmerking komt voor begeleiding vanuit de AWBZ.

Sommige mensen hebben naast begeleiding nog een andere indicatie voor andere vormen van AWBZ-zorg. Bijvoorbeeld persoonlijke verzorging of verpleging. Voor deze vormen van zorg verandert er bij deze indicatie meestal niets.

 TIP Meer informatie over de herindicaties voor OB en/of AB door CIZ in 2009 is opgenomen als bijlage bij dit Informatieblad. Hiermee krijgt u inzicht in het verloop van het herindicatieproces, in op welke gronden cliënten in aanmerking komen voor de nieuwe functie Begeleiding en in wat te doen als een cliënt minder of geen aanspraak op Begeleiding gaat maken.

Indicering nieuwe cliënten voor Begeleiding vanaf 2009

Personen die voor het eerst een beroep willen doen op Begeleiding die wordt betaald uit de AWBZ dienen zoals gebruikelijk een aanvraagformulier bij het CIZ in te dienen. Vervolgens wordt beoordeeld of men er recht op heeft. Om voor de functie Begeleiding in aanmerking te komen, dient te worden vastgesteld dat de cliënt matige tot zware beperkingen heeft op één of meer van de volgende vijf terreinen:

1. sociale redzaamheid
2. bewegen en verplaatsen (mobiliteit)
3. probleemgedrag
4. psychisch functioneren of
5. geheugen- en oriëntatiestoornissen.

 TIP In de CIZ Indicatiwijzer (klik [hier](#) voor dit document) wordt hierop nader ingegaan. Aan de hand hiervan kunt u een beeld krijgen op welke gronden (nieuwe) cliënten in aanmerking komen voor een indicatie Begeleiding, waarmee zij desgewenst naar een zorgboerderij kunnen gaan. In de indicatiwijzer wordt ook in detail aangegeven hoe het indicatieonderzoek wordt uitgevoerd, welke informatie van belang is, hoe deze wordt gewogen en hoe dit leidt tot een indicatiebesluit met type(n) zorg, zorgomvang en zorgduur.

Inspelen op veranderingen in het zorgstelsel vanuit de zorgboerderij

 IDEE Wat de veranderingen in het zorgstelsel betekenen, varieert per zorgboerderij. Voor de één maakt het nauwelijks verschil omdat cliënten hun indicatie houden, bij de ander vervalt bij een deel van de cliënten de indicatie en daarmee de financiering. Dat betekent dat cliënten én zorgboerderij nieuwe keuzes moeten maken. Op de zorgboerderij vindt bijvoorbeeld een verschuiving naar cliënten met zwaardere beperkingen plaats. Dit kan specifiekere deskundigheid van de begeleiding vragen, die te ontwikkelen is. Verder zijn andere zorgproducten te overwegen zoals kortdurend verblijf, een permanente woonfunctie en een aangepast vakantieverblijf. Ook valt te denken aan andere doelgroepen zoals wajong-ers, mantelzorgers (respitzorg) en andere financiers UWV of gemeenten (afdeling WMO of afdeling participatie). Bij de oriëntatie hierop is het belangrijk om de aansluiting op de eigen interesses, mogelijkheden en markt in beeld te houden.

IDEE

Een optie is ook om mensen met lichte beperkingen, die geen indicatie voor Begeleiding (meer) krijgen, de dagbesteding op de zorgboerderij (deels) zelf te laten betalen. Het is voor deze cliëntengroep tevens zinvol om met de gemeente(n) in gesprek te zijn over wat de zorgboerderij kan betekenen in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Het verschilt echter per gemeente in welke mate en op wat voor wijze zij hieraan uitvoering geven. Heb daarom hiervan geen hoge verwachtingen. Stimuleer ook cliënten om bij de gemeente aan te kloppen, want als zij de zorgbehoefte niet in beeld hebben, is er geen aanleiding om daar wat mee te doen.

TIP

Sterk punt van zorgboerderijen ten opzichte van ander zorgaanbod is de stabiliteit, de ruimte en de diversiteit die geboden wordt. Hiermee kan deze flexibel inspelen op de vraag, acuut reageren en maatwerk leveren. De groep mensen die dit nodig hebben en niet meer voor AWBZ-zorg in aanmerking komen, dreigt nu makkelijk 'tussen wal en schip te vallen'. Bij de huidige reguliere (gemeentelijke) voorzieningen zijn hier tenslotte nauwelijks mogelijkheden voor. Oftewel des te meer een reden voor gemeenten om gebruik te maken van wat zorgboerderijen te bieden hebben.

TIP

De veranderingen in het zorgstelsel hebben uiteraard niet alleen consequenties voor zorgboerderijen. Het actief benaderen van de markt wordt dan ook des te belangrijker. Het uitdragen van de meerwaarde van de zorgboerderij helpt daarbij. Ook professioneel ondernemerschap en het bieden van kwaliteit plus het zichtbaar maken daarvan zijn relevant. En bovenal blijven aansluiten bij de wensen en behoeften van cliënten. Het toekomstige succes van elke zorgboerderij ligt dus deels in eigen handen.

Tarieven dagbesteding AWBZ 2010

De vanaf 1 januari 2009 ingevoerde zorgzwaartebekostigingsystematiek voor cliënten met een verblijfsindicatie wordt per 1 januari 2010 volledig doorgevoerd door te gaan werken met de nieuwe prestaties en prijzen. Doel hiervan is om deze cliënten een pakket te geven dat past bij hun zorgzwaarte en tegelijkertijd meer ruimte te bieden voor keuzevrijheid bij het kiezen van bijvoorbeeld dagbesteding.

Voor cliënten zijn in 2010 de volgende nieuwe prestaties en tarieven van toepassing indien deze kiest voor Zorg In Natura (ZIN):

- Voor cliënten met een indicatie voor verblijf die dagbesteding willen gebruiken bij zijn/haar verblijfsaanbieder, waaronder ook de zorgboerderij valt indien deze in onderaannemerschap van de verblijfsaanbieder werkt, is de NZA beleidsregel 'Prestatiebeschrijving en tarieven zorgzwaartepakketten' van toepassing.
- Indien een cliënt, die met een indicatie voor verblijf via een zorgaanbieder intramuraal verblijft, elders (bij een zorgaanbieder met een ander NZa nummer, wat een zorgboerderij kan zijn als deze een eigen AWBZ-erkenning heeft of als deze een samenwerking heeft met een AWBZ-toegelaten instelling) zijn dagbesteding wil genieten, geldt de beleidsregel 'Prestatiebeschrijvingen en tarieven dagbesteding en vervoer AWBZ'.
- Voor cliënten, die (zelfstandig) thuis wonen en die een indicatie hebben voor Begeleiding, is eveneens de NZA richtlijn 'Prestatiebeschrijvingen en tarieven dagbesteding en vervoer AWBZ' van toepassing. Wil een cliënt met deze indicatie van dagbesteding op de zorgboerderij gebruik kunnen maken, dient de zorgboerderij wel een eigen AWBZ-erkenning te hebben of een samenwerking te hebben met een AWBZ-toegelaten instelling.

TIP

De beleidsregels zijn te vinden op www.nza.nl (zoeken op 'dagbesteding' en bij de resultaten 'beleidsregels' selecteren en dan staan de namen van de twee hiervoor vermelde beleidsregels er tussen). Van belang is op te merken dat de in de beleidsregels genoemde tarieven richtinggevend zijn. Het werkelijke tarief dat de zorgaanbieder van het zorgkantoor ontvangt, is afhankelijk van hun onderhandeling. Dit geldt dus ook voor het tarief wat de

3

Dit Informatieblad is ontwikkeld in het kader van het Voorlichtingsproject Zorglandbouw. Het project is mede mogelijk gemaakt door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en wordt uitgevoerd door de ZLTO met Arvalis en LTO Noord Advies.

zorgboer als 'onderaannemer' met de 'hoofdaannemer' afspreekt.

Als een cliënt niet voor ZIN kiest, maar voor een persoonsgebonden budget (PGB), zijn voor dagbesteding van cliënten die (zelfstandig) thuis wonen de PGB-tarieven voor de functie Begeleiding (of soms Behandeling) van toepassing. Indien de cliënt aanspraak maakt op een indicatie voor verblijf zijn de tarieven voor de zorgzwaartepakketten van toepassing. Wanneer deze cliënt voor dagbesteding naar een zorgboerderij wil, kan de cliënt dit (in afstemming met de hoofdaanbieder) zelf rechtstreeks organiseren of via de zorgaanbieder waar deze verblijft, regelen. In het laatste geval organiseert de hoofdaanbieder dan de dagbesteding (= koopt dit in bij de zorgboer). Ook deze tarieven zijn onderhandelbaar.

TIP

De PGB-tarieven zijn te vinden op www.pgb.nl. De tarieven voor 2010 staan hier op dit moment nog niet op. De verwachting is echter niet dat de hoogte van de PGB tarieven voor dit jaar noemenswaardig afwijken van die van 2009.

Verder is sinds begin 2008 een experiment 'participatiebudget: werk en zorg' uitgevoerd. De deelnemers ontvangen daarbij het PGB voor AWBZ-zorg samen met het geld voor de WIA-werkvoorzieningen in één gecombineerd totaalbedrag. Meer informatie hierover ook op www.pgb.nl.

Tot slot is het van belang om te realiseren dat vanaf 2010 iedere volwassene die gebruik maakt van de indicatie voor Begeleiding een eigen bijdrage dient te betalen. Dit geldt zowel bij ZIN als PGB.

Nadere informatie en advies

TIP

Dit Informatieblad bevat complexe materie, waardoor het voor u wellicht niet altijd even duidelijk is. De volgende adviseurs kunnen u verder informeren en adviseren bij de ontwikkeling van uw zorgboerderij in relatie tot de veranderingen in het zorgstelsel:

Provincies Zeeland en Brabant

Sylvia Sikkema en Gera van Happen van ZLTO Advies
E-mail info@zlto.nl en tel. 0900-235 95 86
www.zlto.nl

Provincie Limburg

Carla van Herten van Arvalis
E-mail cvherten@arvalis.nl en tel. 0475-35 57 19
www.arvalis.nl

Overige provincies

Derk Pullen van LTO Noord Advies
e-mail dpullen@ltonoordadvies.nl en tel. 0572-32 82 82
www.ltonoordadvies.nl

Bijlage: Achtergrondinformatie herindicering cliënten in 2009 met indicatie Ondersteunende Begeleiding (OB) en/of Activerende Begeleiding (AB)

In 2009 voert CIZ de herindicaties uit voor OB en/of AB. Hiervoor is het project Herindicaties ingericht. Vanuit dit project ontvangen extramurale cliënten, met een indicatiebesluit OB en/of AB met een einddatum vanaf 1 januari 2010, een brief* met het verzoek een nieuwe indicatie aan te vragen. Dit gaat vergezeld met een formulier Aanvraag Begeleiding* en een Informatieblad*. Het gaat om tussen de 80.000 en 147.000 cliënten. Als het formulier is opgestuurd, kan het zijn dat CIZ extra informatie nodig heeft. Dan wordt de cliënt, de wettelijke vertegenwoordiger of de contactpersoon gebeld voor een telefonisch onderzoek. Het is daarom belangrijk om op het formulier goed aan te geven wie CIZ hiervoor mag benaderen. Eventueel wordt een afspraak gemaakt om langs te komen. Als het telefonisch lastig af te handelen is, is het van belang om dit laatste te eisen. Na de beoordeling van de Aanvraag Begeleiding door indicatiestellers van het project Herindicaties van CIZ ontvangt de cliënt binnen twee maanden (vanaf het moment dat CIZ alle gegevens compleet heeft) een brief, het indicatiebesluit*. Voorgaand proces is in een schema* weergegeven.

TIP

Vanuit het project Herindicering zijn vanaf 1 april 2009 cliënten aangeschreven op basis van criteria die per week bepaald worden. De selectiecriteria worden vastgesteld op basis van grondslag(en), leeftijd en postcode. Wekelijks wordt een postcode weekoverzicht* gepubliceerd. Met behulp hiervan is als zorgaanbieder na te gaan of de eigen cliënten zijn aangeschreven. CIZ streefde naar eind 2009 klaar te zijn. Dit wordt niet gehaald voor jongeren onder de 18 jaar, welke uitstel van de herindicatie ontvangen met het bericht dat de bestaande indicatie geldig blijft tot 1 april 2010.

TIP

Tot augustus 2009 zijn de cliënten met een psychiatrische en/of verstandelijke grondslag door CIZ aangeschreven. De cliënten met een lichamelijke handicap zijn eind augustus / begin september 2009 aangeschreven. In de tweede week van september is begonnen met de aanschrijving van cliënten met een verstandelijke handicap. Dan volgen de cliënten met een zintuiglijke handicap. En als laatste nog een groep jongeren onder de 18 jaar.

De cliënten die niet worden benaderd voor een nieuw indicatiebesluit zijn:

- Cliënten met geldig indicatiebesluit zorgzwaartepakket (ZZP);
- Cliënten met geldige functie Verblijf Langdurig;
- Cliënten met een geldig productgericht indicatiebesluit (met de producten Verzorgingshuis/Verpleeghuis);
- Cliënten met een psychiatrische grondslag tot de leeftijd van 18 jaar;
- Categorieën cliënten-in-zorg zonder indicatiebesluit;
- Cliënten met een indicatiebesluit dat uitsluitend is gebaseerd op de grondslag Psychosociaal. Deze grondslag geeft geen aanspraak meer op de functie Begeleiding.

Het jaar 2009 is een overgangsjaar. Dit betekent dat de eerdere indicaties geldig blijven tot de einddatum van het indicatiebesluit, maar uiterlijk tot 1 januari 2010 (uitgezonderd degenen die uitstel van de herindicatie ontvangen). Er is één algemene uitzondering. Als de cliënt een indicatiebesluit heeft voor Ondersteunende Begeleiding Algemeen (OB alg), vanwege een psychosociaal probleem, dan is deze AWBZ-indicatie vervallen per 1 januari 2009. In dit geval kan de cliënt zich wenden tot de gemeente in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO).

Bij herindicaties kijkt het CIZ uitsluitend naar de wijzigingen in de OB en AB. Het CIZ onderzoekt of een cliënt in aanmerking komt voor de nieuwe functie Begeleiding. Ook wordt gekeken of er een verschuiving plaatsvindt van activiteiten van OB en/of AB naar de functie Persoonlijke Verzorging of de functie Behandeling. In de CIZ Indicatiewijzer* is tot in detail aangegeven hoe het indicatieonderzoek wordt uitgevoerd, welke informatie van belang is, hoe deze wordt gewogen en in de context wordt geplaatst en hoe dit leidt tot een indicatiebesluit met type(n) zorg, zorgomvang en zorgduur.

5

Dit Informatieblad is ontwikkeld in het kader van het Voorlichtingsproject Zorglandbouw. Het project is mede mogelijk gemaakt door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en wordt uitgevoerd door de ZLTO met Arvalis en LTO Noord Advies.

Om voor de nieuwe functie Begeleiding in aanmerking te komen, dient te worden vastgesteld dat de cliënt matige tot zware beperkingen heeft op één of meer van de volgende vijf terreinen:

1. sociale redzaamheid
2. bewegen en verplaatsen (mobiliteit)
3. probleemgedrag
4. psychisch functioneren of
5. geheugen- en oriëntatiestoornissen.

TIP

* Deze documenten zijn terug te vinden op www.ciz.nl. Klik [hier](#) voor de CIZ Indicatiewijzer. Klik [hier](#) voor de overige documenten.

Minder of geen aanspraak voor begeleiding

Indien een cliënt geen nieuwe indicatie voor begeleiding krijgt of een indicatie met minder begeleiding dan voorheen, kan deze zelf buiten de AWBZ de benodigde hulp of ondersteuning regelen. Bijvoorbeeld door hulp te zoeken in de naaste omgeving. Of bij heWMO-loket in de eigen gemeente, een onderwijsinstelling of jeugdzorg. Verder kan men bij MEE terecht. Deze heeft van het ministerie van VWS de opdracht gekregen, te helpen zoeken naar een goede oplossing. MEE levert zelf geen zorg. Tenslotte kan de cliënt misschien zelf de kosten voor begeleiding betalen.

TIP

Als de cliënt het niet eens is met het indicatiebesluit, is binnen zes weken na de brief met het besluit, een bezwaarschrift bij CIZ in te dienen. Over het algemeen is het sneller om bij CIZ een nieuwe aanvraag voor Begeleiding in te dienen. Hiervoor is het B-formulier te gebruiken. Klik voor dit formulier [hier](#) en let op dat u het betreffende formulier kiest.

TIP

Melden ervaringen met veranderende AWBZ

Cliënten kunnen aan een landelijke cliëntenorganisatie melden of en op welke wijze deze is geslaagd in het vinden van een oplossing. Ook kan deze daar knelpunten melden. Deze ervaringen zijn belangrijk om anoniem aandacht te kunnen vragen voor plus- en minpunten. Zodat daar wat mee gedaan kan worden.

Een melding plaatsen kan via de websites van de verschillende cliëntenorganisaties: bijvoorbeeld de CG-raad, NPCF, LOC, Per Saldo, Platform VG en Landelijk Platform GGZ. Ook kan de cliënt bij ouderenorganisaties als Unie KBO, PCOB, of ANBO, mantelzorgorganisatie Mezzo of organisatie MEE een melding doen. Een groot deel van deze organisaties heeft voor meldingen een gezamenlijke [vragenlijst](#) ontwikkeld.

TIP

Tot slot

Meer informatie is te vinden op www.ciz.nl of op de site van VWS, www.minvws.nl. Ook is te bellen met 0900-1404 (lokaal tarief, op werkdagen bereikbaar tussen 8.30 en 17.00 uur), het Centraal Informatiepunt AWBZ-Zorg. Dit nummer is tevens te bellen als de cliënt hulp nodig heeft bij het invullen van het formulier Aanvraag Begeleiding. Adressen van de organisatie MEE in de eigen buurt, zijn te vinden op www.mee.nl

TIP